

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. ההוא עובדא דהוה בבירם דההוא עובד כוכבים דהוה קא סליק בדיקלא ואייתי לוליב' בהדי דקא נחית נגע בראשה דלוליבא בחמרא שלא בכוונה שרייה רב לזבניה לעובדי כוכבים.....1
- ב. תינוק בן יומו הוא עושה יין נסך ... בשתייה בהנאה מי אמרי.....3
- ג. הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים שמלו ולא טבלו וכן בני השפחות שמלו ולא טבלו ... יינן גדולים עושים יין נסך קטנים אין עושים יין נסך ... תרגמה אבני שפחות.....5
- ד. עובד כוכבים עייל לחנותא דישראל ... הוה יתיב חמרא בדוולא שדי ביה ידיה שיכשך ביה... שרייה רבא לזבני לעובדי כוכבים איפליג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן.....6

דף נז.

א. ההוא עובדא דהוה בבירם דההוא עובד כוכבים דהוה קא סליק בדיקלא ואייתי לוליב' בהדי דקא נחית נגע בראשה דלוליבא בחמרא שלא בכוונה שרייה רב לזבניה לעובדי כוכבים

על ידי שלושה דברים¹ נאסר היין. (א) על ידי נגיעה ממש שאוסר מדינא בשתייה והנאה. (ב) על ידי כוחו שהטה העכו"ם החבית ועל ידי זה יצא היין, וזה אינו אסור מדינא אלא בשתייה. (ג) על ידי ניצוק. כגון המערה יין לתוך כלי שיש בו יין נסך האסור בהנאה מדינא. כיון שהקילוח מחברין הכל אסור.

¹ חכמת אדם שער איסור והיתר כלל עו סעיף א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אולם לא כל מנעת הגוים² ביין שוה לאסור, שיש שאסור אפילו בהנאה, ויש מותר בהנאה ואסור בשתייה³, ויש שמותר אפילו בשתייה, כמו שיתבאר הכל לפנינו בעז"ה.

ומנע גוי לאסור בהנאה צריך ג' תנאים, א. שיכוין ליגע, לאפוקי תינוק שנוגע דלאו בר כוונה הוא, וכן לאפוקי נפל לבור ועלה מת. ב. שידע שהוא יין. ג. שלא יהא עוסק בדבר אחר, כגון מכויין למודדו או להוציא פרי וכה"ג כמו שיתבאר עוד בעז"ה ברף זה וברף נח.

מנע שאינו אוסר כלל – מנע גוי ביין⁴ על ידי דבר אחר שלא בכוונת מנע⁵, מותר אפילו בשתייה.

כיצד – כגון שמהלך ומקל בידו ואגב הילוכו נגע ביין בראש המקל שלא בכוונה, או שהיה מהלך ונגע ביין בכנף בגדו שלא בכוונה, וגם אם יש לו כוונת מנע על ידי דבר אחר אלא שאינו יודע שהוא יין, מותר אפילו בשתייה וכן אם הכניס ברזא לחבית או הוציאו שלא בכוונה⁶.

ובזמן הזה⁷ דקיי"ל דגוים לאו עובדי ע"ז הם, שאין להם כוונה לנסך, כל נגיעתן מיקרי שלא בכוונה⁸, ואם כן אם נגעו ביין שלנו אינו אסור אלא בשתיה ואם כן הוא הדין במקום דמדינא אפילו בעובד עבודה זרה אינו אסור אלא בשתיה כגון שלא ידע שהוא יין או שהיה עוסק בדבר אחר ונגע ביין שלא בכוונת מנע אם כן בעכו"ם שלנו מותר אפילו בשתיה דלעולם נחתין חד דרגא ומכל מקום אין להתיר רק דוקא במקום הפסד

² שו"ע ונ"ב קכד י

³ מצינו בגמ' ט דרכים דאסור בששתיה ומותר בהנאה – ברף נז א. ניסך ברגל ומדד ברגל ב. נגע בלוליבא שלא בכוונה ג. תינוק בן יום אחד ברף נח ד. הכנים ידו וסבר שהוא שמן ה. מזנו עכו"ם ו. הכנים ידו להוציא האתרוג וברצוה עד דשייפא ז. אשתקל ברזא ואנח עכו"ם ידו. ח. מצדד צדודי (לפירש"י ותוס') ברף ס ט. חבקה עכו"ם. ולכאורה מוכח שאף לר"ש אסור בשתיה דהא רב פסק כר"ש ואסר במנע שלא בכוונה בשתיה ומתיר בהנאה אולם בניסוך ברגל ר"ש מתיר להדיא בשתיה. חזו"א יו"ד נא ס"ק ח

⁴ שו"ע ונ"ב שם כד

⁵ אולם במירדת דבר אחר אך מכויין לגעת כגון שמכוין למדוד או לו לדרוך אין לו היתר בשתיה כמו שהתבאר לעיל דף נו.

⁶ רמ"א שם

⁷ רמ"א שם מהמרדכי פר"י והגהות אשר"י ומהרי"ו בהל' סי' ט"ו

⁸ פירוש שאין להם כוונה לנסך והוי כתינוק להלן שאינו אוסר אלא בשתייה וכל היכא דאיכא חדא לטיבותא שרי אפי' בשתייה לדידן. ט"ז לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מרובה ואין לפרסם הדבר בפני עם הארץ אבל יין שלהם אפילו של ישמעאלים אסור בשתייה אפילו בזמן הזה ואין חילוק בזה אלא לענין נגיעה

וזה דוקא⁹ אם אירע כן ביין כשר של ישראל אבל היכא שישראל קנה יין כזה לכתחלה ע"ד שהוא אסור בשתייה שלא במקום הפסד ואח"כ בא לשאול עליו אף על פי שאם יורו לו שהוא כשר ירויח הרבה אין מתירין אותו דאין זה מקרי הפסד ואסור בשתי'

ולכן אם נגע גוי בזמן הזה ביין על ידי דבר אחר אף על פי שידוע שהוא יין וכיון ליגע בו מותר אפילו בשתייה, שנחשב מגע על ידי דבר אחר שלא בכוונה.

והוא הדין אם נגע אפילו בידו בלא כוונת מגע, או בכונת מגע ולא ידע שהוא יין מותר אפילו בשתייה, ואין לפרסם הדבר בפני עמי הארץ שלא יבואו להקל יותר.

יין שהיה מונח ברשות הרבים ובאו גוים ודקרו שם בסכין להוציא יין, מה שיצא לחוץ שבא מכחו אסור, ומה שבפנים שרי, דכיון שלא כיון הגוי רק לנקוב החבית ולא כיון ליגע ביין, אפילו נגע ביין הוה ליה מגע גוי על ידי דבר אחר שלא בכוונה ומותר.

בכל מקום¹⁰ שהביא המחבר ב' דיעות אם הוא אסור מדינא בהנאה יש להקל לדידן אפי' בלא הפסד¹¹.

ולאו דוקא¹² היכא שהמחבר הביא ב' דיעות בש"ע דה"ה אם המורה מסופק בעצמו באיזה דין שלא הזכיר איסור בהנאה במחברים רק שהמורה מצד עיונו בש"ס ופוסקים רואה שראוי להסתפק בו אם היא אסור בהנאה מדינא דגמ' וש"א להכריע בקל בדבר הזה ג"כ יש להקל בו בכל הני דינים ובתנאי שיהא המורה בעל הוראה מובהק דודאי ספק של מי שלא הגיע להוראה אינו מעלה ומוריד כלל דאם הוא אינו יודע יכריע הבקי בהוראה¹³.

ב. תינוק בן יומו הוא עושה יין נסך ... בשתייה בהנאה מי אמרי

⁹ כ' בלב"ש בחידושי דינים סעי' ס"ב ובביאורים ס"ק ק"ם

¹⁰ עיי' בלב"ש שם ובביאורו ס"ק קכ"ה

¹¹ דהא כלל הוא בידינו דבכ"מ שמותר בהפ"מ אם יש בו ספק או ספיקא דפלוגתא שרי גם בלא הפסד

¹² כ' שם עוד ובביאורו ס"ק קס"ו

¹³ וכ' שם דאע"ג דבשאר איסורים קיי"ל דספק כי האי שאין הבעל הוראה יכול להכריע לא נקרא ספק כלל דהוי ספק חסרון ידיעה מ"מ בנ"ד כיון שהקילו הפוסקים ביי"נ בזה"ז יותר מבכל איסורים שפיר י"ל כיון דבמקום הפסד בלא"ה שרי יש להקל בכה"ג אפי' בלא הפסד עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כיון שזה שאסרו בהנאה הוא משום גזירות יין נסך ממש, ולכן לא מנע של¹⁴ כל הגוים אסרו בהנאה, אלא דוקא בגדול שיודע בטיב עבודה זרה ומשמישה, דהיינו כל שזוכר ומזכיר בפיו ע"ז ומשמישה, אבל קטן שלא הגיע לכלל זה אינו אוסר במנע אלא בשתייה ולא בהנאה.

אולם בשתייה אוסר אפילו הוא תינוק בן יומו¹⁵ אפילו מל לגרות, כל שלא מבל¹⁶. שהרי השתייה אסורה משום חתנות.

וכן כל גוי שאינו עובד ע"ז כגון הישמעאלים שאין להם פסילים וע"ז, יינו אסור בשתייה משום בנותיהם, אפילו אם קיבל עליו ז' מצוות בני נח¹⁷, אבל מותר בהנאה דלא שייך כאן גזירה דמשום חשש ניסוך, ומגען ביין שלנו שזה ליינם שאסור בשתייה.

ומטעם זה יש מן הגאונים דסבירא להו דעכו"ם בזמן הזה כיון שאין רגילין לנסך לעכו"ם דינן כתינוק עכו"ם בזמן הש"ס ולכן יינם אסור בשתייה משום חתנות ומותר בהנאה ובמקום צורך יש לסמוך על זה.

יש מי שאומר¹⁸ שכל מקום שאמרו ביין שלנו שהוא מותר בהנאה ואסור בשתייה מפני צד נגיעה שנגע בו הגוי, כגון נגע שלא בכוונה וטפח ע"פ החבית וכ"ש כחו וכל כה"ג דאסור בשתייה משום צד נגיעה ואפילו נגע בו הגוי שלא בכוונה¹⁹, היינו בגוי עובד ע"ז דשייך ביה גזירה דניסוך, אבל בגוי שאינו עובד ע"ז²⁰, ונגע ביין שלנו שלא בכוונה או בטפח על פי החבית, הרי זה מותר אפילו בשתייה וכן כל כיוצא בזה.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם א

¹⁵ ש"ך שם א ע"י בספר בית דוד הספרדי חיו"ד סי' ס"ט שהוכיח מל' הב"י דלא אסר היין בשתייה אלא כשהתינוק הוא בר דעת ובר כוונה אבל תינוק שאינו בר כוונה אינו אוסר אפי' בשתי' והשיג עליו והוכיח דאפי' תינוק בן יומו אסר היין בשתייה ומה"ט פסק בתינוק גוי שלא היה עדיין בכלל בר דעת ובר כוונה שמצין טפת יין מן הכוס שאוסר היין בשתייה

¹⁶ ש"ך שם ט

¹⁷ ט"ז שם ד, ועיין חי' רע"א שאם לא קיבל כו"ע מודו שאסור בשתייה אך קיבל עליו איכא פלוגתא.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

¹⁹ ש"ך שם יא

²⁰ עובד כוכבים שאינו עובד עבודה כוכבים כגון ישמעאלים שנגע בו. רמב"ם שם והמחבר השמיטו נראה דס"ל דלאו דוקא וכמ"ש בב"י במסקנא דכל עובד כוכבים שאנו מוחזקים בו שאינו עובד עבודה כוכבים דינו כאומה דלא פלחי ע"א. ש"ך שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים שמלו ולא טבלו וכן בני השפחות שמלו ולא טבלו ... יינן גדולים עושים יין נסך קטנים אין עושים יין נסך ... תרגמה אבני שפחות

הקונה²¹ עבדים מן הגוים ומלו וטבלו שוב אין אוסרין יין במגען ומותר בשתייה, אף על פי שעדיין לא נהגו בדתי ישראל ולא פסק שמות ע"ז מפיהם, כיון שמלו וטבלו מרצונם. אבל לא טבלו אף על פי שמלו מגען אוסר בהנאה²². ואם מלו וטבלו בעל כרחם אינו מועיל עד י"ב חדש²³, שתשקע שם עבודת כוכבים מפיהם.

בני השפחות²⁴ הגויות שנולדו ברשות ישראל ומלו ועדיין לא טבלו, הגדולים אוסרין במגען היין בשתייה כיון שלא טבלו, וי"א²⁵ שאוסרים אף בהנאה.

וכבר התבאר שעובדי כוכבים בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הן, וכל מגע עובדי כוכבים שרי בהנאה במקום הפסד.

אבל מגע הקטנים מותר אפילו בשתייה, כיון שמלו אף על פי שעדיין לא טבלו²⁶. ויש מתירים אפילו לא מלו²⁷.

²¹ שו"ע ונו"כ שם ג

²² דגרעי מבני השפחות. ש"ך שם ז

²³ ש"ך שם ו

²⁴ שו"ע ונו"כ שם ד

²⁵ על דעת ההמחבר שהתיר בהנאה הקשה בש"ך ח לא ידעתי מנ"ל הא דהא כיון דלא טבלו עדיין עובדי כוכבים הן ומגען אוסר אפילו בהנאה דקי"ל אינו גר עד שימול ויטבול ול"ד לגר שמל ולא טבל כדכתבו התוס' והרא"ש דשאני עבדים שאין לבן לשמים אלא מאימת רבן מתייהדים וכ"כ הר"ן להדיא דמגען אוסר בהנאה וכן משמע להדיא מדברי הרשב"א בתה"א והקצר ע"ש וכן הוא בתוס' פ' ר"י דף ג"ז ע"א ד"ה גדולים אין כו' והכי מוכח נמי בתוס' שם ריש ע"ב ע"ש והכי משמע פשטא לישנא דברייתא עושים י"נ דהיינו אפילו בהנאה וכן משמע בתוספתא שהביא הרשב"א דקתני הרי אלו עובדי כוכבים יינם בגדולים אסור וגם הרמב"ם ושאר כל הפוסקים כתבו בסתמא אוסרים היין משמע אפי' בהנאה, ומיהו לדידן כדלעיל ר"ס קכ"ג:

²⁶ בלבוש סיים מ"מ כל זמן שלא טבלו הרי הן גוים גמורים אף על פי שנולדו בבית ישראל בין גדולים בין קטנים, דהא אמן גויות הן.

²⁷ שכדברי הרשב"א עיקר דאפי' לא מלו מגען מותר אף בשתייה ועוד דהא ר"ח ובה"ג ור"י וסה"ת ושאר פוסקים פסקו לגמרי כשמואל דעובד כוכבים קטן מגעו מותר אפי' בשתייה א"כ ברייתא דקתני מלו ולא טבלו לאו משום קטנים נקט לה וא"כ נהי דעובד כוכבים קטן פליג עליה רב וקי"ל כותיה מ"מ בבני השפחות לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף נז:

**ד. עובר כוכבים עייל לחנותא דישראל... הוה יתיב חמרא
בדוולא שדי ביה ידיה שיכשך ביה... שרייה רבא לזבוני
לעובדי כוכבים איפליג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא
בריה דרב נחמן**

גוי שנכנס²⁸ לבית או לחנות ישראל ושאל יש כאן יין והוא מחפש, ופשט ידו כשהוא מחפש ונגע ביין ושכשכו²⁹, הרי זה משכשך בכוונה ונאסר היין בהנאה.

ואם אחר כך נתערב היין מזה הכלי ביין אחר, דמי היין המשוכשך שבו אסור בהנאה והשאר מותר בהנאה ואסור בשתייה, לפיכך מוכרו לגוי חוץ מדמי יין נסך דהיינו יין המשוכשך שבו, ואם יש שם ס' מותר אפילו בשתייה. ובזמן הזה מותר בהנאה במקום הפסד כנוכר³⁰.

אבל אם הושיט ידו לחבית כסבור שהוא של שמן ונמצאת של יין מותר בהנאה, כמבואר להלן דף נח. דהוה ליה נוגע שלא בכוונה. וא"כ בזמננו מותר אף בשתייה כנוכר³¹.

חזינן דפליג עליה ואדרבה אמרי' בש"ס דמודה בבני השפחות דעדיפי מעובר כוכבים קמן וזה ברור. ש"ך שם ט וכ"כ בט"ז ג.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם יב

²⁹ שאם לא שכשכו אלא רק נגע במה ידענו שבשעת אותה נגיעה נתכוין לנגיעה שמא הנגיעה בעצמה היתה שלא בכוונה כדרך אדם בחפשו ואת"ל נתכוין לנגיעה שמא היה סבור שזה מים. ואם לא שכשך אך ידוע שנגע וידע שהוא יין כגון שאמר האי לאו חמראה הוא? כמעשה שהיה בגמר לראבד אסור בשתייה ומותר בהנאה ולרמב"ם אסור אף בהנאה עיין ט"ז שם ט

³⁰ ש"ך שם כו

³¹ ט"ז שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

